

Darvasi László: Szeged a tengerben (4.)

A veszély mind nagyobb

Sorozatunkban a 125 esztendeje bekövetkezett, borzasztó árvíz hőseinek és áldozatainak kívánunk emléket állítani. Nem, nem volt végleges a rombolás, hiszen, él és virágzik a város. Nem kívántunk vetélkedni helytörténezeink szakértelmével, és a bőséges szakirodalom révén szenzációs újdonságokkal sem szolgálhattunk. Ami történt, megírták már. A vaskos krónikák, naplók, visszaemlékezések és tanulmányok elmondták, miért következhetett be a szerencsétlenség, hogyan tört az ár a városra, számtalan életkép és írói elbeszélés, tárcsa és tudósítás mesélte el a vészterhes napokat. Mi csupán gyűjtögettünk. A tragikus napok krónikáját olvashatják egy héten át, március 13-áig.

1878 karácsonykor a Tiszán megindul a jégzajlás. Ám a jég nem ring tova, hanem a vasúti híd lábainál komótos nyugalommal feltorlódik. A hőmpölygő vízen halálos fehér táblák tolokodnak. A folyami mérnökség nyomban „lulázni” kezd, ami annyit tesz, hogy ladikokról zúzzák a jeget, s nagy hasítékokban úsztatják lefelé a leváló darabokat. A felsővárosi halászok rezignáltak, ki-kiköpvé bámulják a nehéz munkálatokat, hiszen, mint dűnyögik, a víz a jég alatt is víg nyugalommal folydogál, akkor miképpen a felhajlás.

Február végére, átérezve a helyzet komolyságát, megalakul a város védelmi bizottsága. Közben a Szegedi Napló öntudatosan nyugtatja a kedélyeket. Érdekes, a két szegedi lap közül a Napló az ellenzékibb orgánus, mégis ők tűnnek a nyugodtabbaknak. A Szegedi Híradó nagyobb idegességgel publikálja vezércikkeit a közelgő veszedelemről. A vészbizottságot a roppant higgadt, ugyanakkor azonban erősen beteg Taschler József városi főkapitány vezeti. A súlyos lábbajban szenvedő főkapitány tudta a dolgát, nyomban felhívást intézett a városi torna- és csolnakázóegyesület tagjainak, az ifjak vegyenek részt a mentés és a védelem munkálataiban. A két egyesület magát legott megszervezte katonailag. Például vörös szalagot viseltek a karjukon, és éjjeli szolgálatot adtak. És vidámak voltak, és tette rekeszek.

Tudták az emberek, a Tisza mindig északról támadt a városra. És azt is tudták, hogy északon, a pécsoara-szegedi árvízmentesítő társulat ügyei egyáltalán nincsenek rendben. Négy jogi taggal bírt a társulat, úgymint: a Pallavicini uradalom, Algyó, Tápé és persze Szeged. Kormánybiztos az a Kende Kanut volt, aki a fővárosban éldegélt, afféle korabeli playboy volt a lúgos tollhegygel jegyzetelő Mikszáth szerint, és persze nagy ívben tett az egész vészre. El sem méltóztatott fáradni sokáig Szegedre. De nem

csak Kende Kanut nem igyekezett segíteni.

Március harmadikán Zombory felsővárosi tanácsnok feldúlva jelenti Taschlernek, a közmunkára rendelt nyolcvan kocsit helyett csak hat(!) tolatott be a megbeszélte udvarra. Mi a fene van Felsővárossal?! A főkapitány aznap este plakátokat ragasztat ki a város utcáin, melyek a szerencsétlenség elkerülhetetlenségéről tudósítanak, de azért odaadást és önfeláldozó munkát kérnek a helyiektől, valamint azt is tudatják, hogy a borkimérések legfeljebb 11 óráig tarthatnak nyitva. Ez utóbbi rendeleten el is humorizálnak a szegediek. Közben azért a pécsoari vonalon kétségbeesetten védekeznek. A munkát Novák József, a város főügyésze irányítja. Gyakorlatilag egyébként egyetlen fillér nélkül teszi a dolgát. A pécsoari társulatnak üres volt a pénztára, akadt némi készmateria, karók, talicskák, ásók, de pénz az emberek fizetésére szinte semmi. Kende Kanut meg továbbra is sehol. Illetve igen, valahol Pesten, kaszinóban, színházban, bálban, puha párnák közt. Aztán, amikor végre a tisztelétet teszi, a kutya se törődik vele.

A rogyadozó gátakon javítják a töltéseket, kétszáz munkást fogadnak, újabb gátőröket állítanak fel, futárok közvetítik a híreket, hol gyenge a töltés állaga, hol kell újabb kéz, ásócsapás, földhalom. Amikor az egyik este Reiner János főjegyző és Novák József Pécsoaráról hazafelé tart, a gyevi és a tápiéi földeken már menekülő családokat látnak. Komor az ég, hideg eső permetez. A tanyai emberek már hurcolkodnak. Érzik, hogy menni kell. Ekkor már a vár belvárosi bástyájánál ácsok építenek feljárt arra az esetre, ha a várost valóban előnti a víz. Hogy fent a nép menedéket találhasson. A várat már évek óta bontják, bontogatják. Utászokat is lát a nép az utcán, akik leginkább csehek, bő molnárszínű zubbonyban közlekednek, ők

A Széchenyi tér. A várfalon fehér sátrak. Nem turisták, menekültek

Archív fotó: Fekete Ház

hozak a pontonokat is. Ezek a vízi alkalmatlanságok úgy húsz embert elbíró, nagy és szurtos ladikok.

A város máskülönben igen nyugodtan viselkedik. A kávéházak, az Oroszlán, a régi Hungária szórakozó helyei mind telve vannak esténként. Füst, kávé, snapsz és adomák. Vagy inkább várakozó állásponton van a város? Ajánlatos félni, de nem kell megjedni? Végre a kormány is megejt néhány intézkedést. Léküldi a védelem felügyelésére Lukács György miniszteri biztost, aki olyan öreg, hogy annál is öregebbnek néz ki, nem hatvanesztendősnak, de kilencvennek. Kicsi, erőlyes ember, szépen megrajzolt körtefejjel. Róla karistolja Mikszáth, hogy sunyi természetű, és három dolgot tud, jól alszik, jól eszik, és mindenről értesült. Csakhamar megérkezik Pultz báró altábornagy, temesvári katonai parancsnok. Az éjszakai őrjáratokat ettől fogva a katonaság látja el. A vízvédelmi bizottság ülésén valaki hiányolni kezdi Boros Frigyes mérnököt, aki három éve megmentette Szegedet. Boros kiváló mérnök, jól ismeri a Tiszát. Negyedike táján ő is megérkezik, és dob-bentben tapasztalja, hogy a szegedi közgyűlés Dáni főispán vezérlete alatt a pénzről vitatkozik.

A várost a pécsoari vezértőlésen kívül kisebb, elhanyagolt töltések védik, és a városi hatóság szeretné, ha az alföld-fü-

mei vasúti társulat is beszállna a vasútvonalra emelendő nyúlgát költségeibe. Ez bizony csalóka ábránd. A társulat embere határozottan beint. Közben a parlamentben többször is szóba kerül Szeged válságos helyzete. Március ötödikén egy függetlenségi képviselő követeli, azonnal ötvenezer katona induljon Szeged megmentésére. Majd megkérdezi Szende Béla honvédelmi minisztert, mit tett a kormány eddig a városért. A miniszter válasza olyan ismerős! Azt dörögi, a részletes intézkedésről felvilágosítást nem adhat, azok ugyanis titkosak.

A városban mind kétségbeesettebb a munka. A Belvárosban a két híd között ezernél többen, a felsővárosban ezren, és Alsóvárosban is több százan robotolnak éjjel-nappal. Maga Mikszáth is kirendeltetik közmunkára, és nem háborog az eljárásán. Március ötödikén délelőtt Pillich Kálmán tanácsos sürgetésére felépítetik az Újszegedre átvezető tiszai hajóhidat, vagyis veszély esetén van menekülési útvonala a népeknek. Így köszönt be március ötödike estéje. Délutánra újra elkomorodik az ég, estefelé pedig hideg rohamok kal felárad a szél is. A Tisza folyamatosan árad és csak árad, míg a gátaknál most már tényleg emberfeletti munka folyik. A vészbizottság folyamatosan a városi tanácssteremben ülészik, várja a híreket. A hangulat vidám(!) írja Lázár György főügyész, aki akkor még fiatal-

ember, a városi tornaegylet elnöke. Este tíz órakor gátfutár esik a tanácssterembe. A fiú fulladozva kiáltozza, végre apad, apad a víz! Az éppen belépő polgármestert az önfeladott tornász fiatalág fel kívánja dobálni. Pálffy polgármester nehezen lebeszéli az ifjakat a testi dobálózástól, idős már az ilyen tortúrához, és különben is leejthetik. Poharak koccannak a nagy örömről, elhárult a vész. Ám tizenegy óra tájban visszaérkezik az őrjárat. A megrettent, csatagos homlokú vezető nyomban lehüti a virágos kedélyeket. A Tisza váratlanul kéthüvelyknyit apadt, és ez csak egyetlen dolgot jelenthet. Katasztrófát! A víz átszakította a pécsoari gátat. Az ott van, messze fent, Dóc falucskája felé. De hogy milyen közel van az a messze, kiderül néhány nap múlva.

A szerencsétlenségnek van tanúja is, egy őrjáró katona. A petresi töltésen végzi esti sétáját, és semmit különösöt nem tapasztal. Talán hazagondol. Talán valami jó kis vacsorára. Nőre, pénzre, szabadságra. Furcsa zajt hall, mintha felsőhajtana mögötte a föld. Megtorpan, lassan fordul. Néhány méterre attól a gátszakasztól, honnan éppen eltsált, megemelkedik a töltés, és lassú fojtudattal hatalmas tömegben szakad a mélybe. Nyomában hat(!) méter magas és negyven méter széles(!) sugárban harsogva ömlik a víz, ömlik dél felé, Szeged felé. (Folytatás a holnapi számunkban.)

Megyeri Izabella Szabadkán született, Amerikában él, és most Szegeden énekel

A Bánk bán Melindája New Yorkból

Az ünnep közeledtével ismét felújítja a szegedi színház nemzeti operánkat, a Bánk bán. Melinda szerepét a pályakezdő Kónya Krisztina mellett a New Yorkban élő Megyeri Izabella éneklí. A szép hangú szoprán Szabadkán született, Szegeden kezdte énektanulmányait.

– Azt hallottam, a szegedi énekliskola növendéke volt. Kínél tanult?

– Sinkó György tanár úrnál kezdtem énekelni, szinte a nagyapámnak tekintettem, éveken át ingyen készített fel a felvételi-re, ezért máig hálás vagyok neki. A zeneművészeti főiskola budapesti tagozatán szereztem diplomát, majd visszajöttem Szegedre Berdál Valika nénihez. Szüleimet követve 1997-ben mentem ki New Yorkba. A férjem olasz, egy térsztyagár menedzserigazgatója. Imádják az operát, de csak az olaszokat. Kilencéves kisfiunk a

Metropolitan Opera gyermekkórusában énekel, majd elnyerte egy elit bentlakásos iskola 40 ezer dolláros ösztöndíját. Azért vették fel, hogy az intézmény profi kórusában énekeljen.

– Milyen szerepekkel kezdte a pályáját?

– Papagenával és A varázsfuvola dámáival, majd végigjártam a számlárletrát, és elérkeztem a Traviata Violetájáig. Ezt a szerepet énekeltem eddig a legtöbb-ször, például tavaly nyáron a svájci Sankt Moritzban a szegedi operatársulattal is felléptem, ennek köszönhettem a mostani meghívásomat.

– Mennyire nehéz ma Amerikában egy énekesnek karriert csinálni?

– Óriási a verseny, rengeteg jó énekes van, ugyanakkor nincsenek olyan hagyományai az operakultúrának, nem olyan pezsgő az operaélet, mint Európában. Amikor megnyertem a Met Jer-

Megyeri Izabella Melinda jellemében az öltözöben DM-fotó

tént, Amerikában eddig csak kevésbé jelentős operaházakban énekelhettem. Ezért egyelőre Európára koncentrálok, Szegedre Hollandiából jöttem, ahol Szaffit Hollandiából jöttem, ahol Szaffit Hollandiából jöttem, ahol Szaffit Hollandiából jöttem. Szeretem az operettet is, bár most a Mozart-operák a kedvenceim, Donna Annát és Donna Elvirát is énekeltem már. Mussette, Cso-cso-szán is a repertoáromon szerepel, Szeged után a Pillangókisasszony következik Újvidéken.

– Melindát énekelte már?

– Még soha, de nagyon szeretem. Bár nem gondoltam volna, hogy ilyen nehéz magyarul énekelni. Melinda szövege óriási kihívás az énekeseknek, hiszen tulajdonképpen háromféle hangfaj, a lírai, a drámai és a koloratúr-szoprán kell hozzá egyszerre. Én a lírai szerepektől fokozatosan szeretnék eljutni a nagy drámai szoprán feladatokig. Szegedre mindig szívesen jövök, hiszen jól ismerem a várost, kicsit olyan itt, mintha szülővárosomban, Szabadkán lennék. A napokban a 73-as buszton utaztam, és legnagyobb meglepetésemre a sofőr egy Rossini-ról szóló előadást hallgatott a rádióból. Annyira megdöbbentem, hogy legszívesebben megöleltem volna. Szeged egy kultúrváros, Amerikában ez elképzelhetetlen lenne.

HOLLÓSI ZSOLT

Kilóg a kábel

Szépemlékű Hörömpő József a DÁV főmérnöke volt – isten nyugosztalja szegényt! –, amikor tisztelni való jóindulattal válaszolt hajdani fölvetésemre. Azért aggódtam, hogy a sok utcai villanylámpa tartóoszlopából túllontul soknak nyitva az ajtaja, és vagy kilóg a kábel, vagy könnyen bele lehet nyúlni. Milyen a gyerek, azonnal megkeresi a legveszedelmesebbet, és elkezd babrálni, ha vigyázója akár fél percre is félrelenéz. Azt válaszolta, nagy szégyene a cégnek, hogy csak olyan oszlopok állnak a rendelkezésére, amelyek ajtaja az utcai rázó-dásoktól is kinyílik. KGST-relációban csak ilyenhez lehet hozzájutni. Elrendelte azonban, hogy külön csapat azonnal járja végig az utcákat, és ha másként nem lehet, külön pánttal rögzítse az ajtókat.

Mindez, kitűnik a körítésből, az öregátkos közepé táján történt.

Mit lát most, a nyájas sétáló? Hajszára ugyanazt. A minap végigmentem újra az új hidon. Gyula-jeggyel a zsebemben is szeretek gyalogni. Időből kitelt, elkezdtem számlálni, hány oszlopnak van tárva-nyitva ablaka-ajtaja, hánynak esett már le födele a földre, és hány olyan van, amelyek be van ugyan hajtva, de látni lehet, akár a szellő is kinyithatja újra. Mondom, számoltam, de nem mondom meg, meddig jutottam, mert megeshet, hogy a túlsó oldalon nem arra áll a kukucskálója, ahonnan én néztem. Azért ezt a példát említem, mert nemrég fejeződött be a híd szerkezeti fölújítása, amikor minden lámpaoszlopot kivettek a helyéről, és később visszatették. Biztosan nincsen garancia a záródásra.

Nem mondom, hogy vérszemet kaptam, de elkezdtem figyelni a többit is. Ezt meg azért nem mondom szám szerint, mert annyi van belőle, rühellném a szemébe mondani bárkinek.

Belépésünk előtt szoktunk hivatkozni az uniókompatibilitásra. Nem tudom, foglalkozik-e ennyire piti ügyekkel akármelyik EU-szabvány, de azt tudom, hogy a mi gyerekeink változatlanul kíváncsiak mindenre, ami az útjukba esik.

Hogy meg is próbálják? Ments meg, uram, minket. Annyi furmányos eszű fölतालónk volt, nem hiszem, hogy éppen ennél kellett volna megállnunk a kallantás-fakilincses színvonalán, amelynek madzag a húzója. Elképzelhető, hogy csak estétől reggelig veszélyes minden nyitva hagyott ablak, amikor világitanak a lámpák, és kevesebb gyereknek jelent veszedelmet, de ha csak egyetlenegy látná is kárát – jaj, nem is merem tovább gondolni.

Mai villanszerelők, segítsetek! Gyerekeitek, unokáitok nektek is vannak. Hogy Hörömpő József is nyugodhasson békében.

H. D.

AZ OPERA KETTŐS SZEREPOSZTÁSA

Angyal Mária rendezésében, részben kettős szereposztásban ma és csütörtökön este újítja fel a Szegedi Nemzeti Színház Erkel Ferenc operáját, a Bánk bán. A címszerepet Daróczy Tamás, II. Endrét Altorjay Tamás, Gertrudist Szonda Éva, Otto herceget Kóbor Tamás, majd Györfi István, Melindát Kónya Krisztina, majd Megyeri Izabel-

la éneklí. Petur bán szerepében ma Gábor Gézát, csütörtökön Réti Attilát, Biberachként Bárti Fazekas Zoltánt, majd Kelemen Zoltánt, Tiborc szerepében Gyimesi Kálmánt, majd Andrejcsik Istvánt láthatja a közönség. A Szegedi Szimfónikus Zenekart Molnár László és Koczka Ferenc dirigálja.